

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 5
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 5
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. III, Бр. 5
Штип, 2018

Vol. III, No 5
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест
	Twitter https://twitter.com/palimpsest22
	SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Светлана Јакимовска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Виолета Јанушева

ИСТИОТ/А/О/Е ВО НОВИНАРСКИОТ ПОТСТИЛ НА
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

THE [SAME] IN THE JOURNALISTIC SUB-STYLE OF THE STANDARD
MACEDONIAN LANGUAGE

31 Игор Станојоски

ЗА И ПРОТИВ УПОТРЕБАТА НА АОРИСТОТ ОД НЕСВРШЕНИТЕ
ГЛАГОЛИ

Igor Stanojoski

USE OF IMPERFECTIVE AORIST: FOR AND AGAINST

43 Марија Леонтик

КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА ГЛАСОВИТЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНА КЛАСИФИКАЦИЈА

Marija Leontik

CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE TURKISH AND MACEDONIAN
SOUNDS AND THEIR CLASSIFICATION

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

61 Chahinda Ezzat

LES VOIX DU « SILENCE » DANS LE SILENCE DE MAHOMET DE SALIM
BACHI

Chahinda Ezzat

VOICES OF “SILENCE” IN THE SILENCE OF MAHOMET BY SALIM BACHI

73 Марија Ѓорѓиева Димова

ПИШУВАЊЕТО КАКО ДОМУВАЊЕ

Marija Gjorgjieva Dimova

WRITING AS A NARRATIVE HOME

- 87 Nurdan Yeşilyurt**
DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NDE İHANET MOTİFİ ÜZERİNE
Nurdan Yeşilyurt
UPON THE THEME OF TREACHERY IN THE BOOK OF DEDE KORKUT
- 99 Satı Kumartaşlıoğlu**
AFYONKARAHİSAR/EMİRDAĞ TÜRKÜLERİNDE COĞRAFYA VE
MEKÂN UNSURLARI
Satı Kumartaşlıoğlu
GEOGRAPHY AND PLACE ELEMENTS IN EMIRDAG FOLK SONGS
- 115 Şerife Seher Erol Çalışkan, Tuğba Teke**
TÜRKMEN EFSANELERİNDE NEDİR ŞAH
Sherife Seher Erol Calışhkan, Tugba Teke
NEDIR SHAH IN TURKMENIAN LEGENDS
- 131 Славчо Ковилоски**
ХРИСТЕ ХАЏИ КОНСТАНТИНОВИЧ: ПИСМОВНИК И ЕРМИНИЈА
Slavcho Koviloski
HRISTE HADZHI KONSTANTINOVICH: PISMOVNIK AND ERMINIA
- 139 Can Şen, Alp Eren Demirkaya**
TROYSKİLİ AHMED TACEDDİN'İN RUSYA TÜRKLERİNİN TİYATRO
FAALİYETLERİ HAKKINDAKİ BİR YAZISI
Can Şen, Alp Eren Demirkaya
AN ARTICLE OF AHMED TACEDDIN FROM TROYSKI ABOUT
THEATER ACTIVITIES OF RUSSIAN TURKS
- 151 Даниела Андоновска-Трајковска**
ТРАГАЊЕ ПО ЕСЕНЦИЈАТА ВО (ВОН)ТЕКСТОВНИТЕ СТРУКТУРИ
(КОН „ВО КОЖУРЕЦОТ НА ВЕКОТ“ ОД ВЕСНА МУНДИШЕВСКА-
ВЕЛЈАНОВСКА)
Daniela Andonovska-Trajkovska
A QUEST FOR THE ESSENCE IN THE (EXTRA) TEXTUAL
STRUCTURES OF “IN THE COCOON OF THE CENTURY”
BY VESNA MUNDISHEVSKA-VELJANOVSKA
- 161 Ивона Мургоска, Мариче Чолакова**
РЕАКТУЕЛИЗАЦИЈА НА МИТОТ ЗА АНТИГОНА ВО ДРАМИТЕ
НА СОФОКЛЕ И НА ЖАН АНУЈ
Ivona Murgoska, Mariche Cholakova
REACTUALIZATION OF THE MYTH ANTIGONE BY SOPHOCLES
AND ANOULIH

КУЛТУРА / CULTURE

179 **Luciana Guido Shrempf**

VIAGGIO NELLA STORIA DELL'ITALIA CONTEMPORANEA ATTRAVERSO I FILM DEGLI ULTIMI VENTI ANNI: DALLA PRIMA GUERRA MONDIALE AD OGGI

Luciana Guido Shrempf

A JOURNEY ACROSS THE HISTORY OF CONTEMPORARY ITALY THROUGH THE MOVIES OF THE LAST TWENTY YEARS: FROM THE FIRST WORLD WAR UNTIL TODAY

197 **Слободан Милошески**

КУЛТУРА НА ЧИТАЊЕ НА ЛИКОВНИТЕ ДЕЛА

Slobodan Milosovski

CULTURE OF READING THE ARTWORK

207 **Петар Намичев, Екатерина Намичева**

ЧАРДАКОТ – ВИТАЛЕН ПРОСТОПЕН ЕЛЕМЕНТ ОД ГРАДСКАТА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК

Petar Namicev, Ekaterina Namicheva

THE BALCONY LOGGIA - A VITAL SPATIAL ELEMENT OF THE 19TH CENTURY HOUSE IN SH TIP

221 **Стојанче Костов**

ОРСКАТА ТРАДИЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКАТА ДИЈАСПОРА ВО СРБИЈА (ПО ПРИМЕРИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА НА ЕТНОКОРЕОЛОГОТ МИХАИЛО ДИМОСКИ ВО ГЛОГОЊ И ВО ЈАБУКА)

Stojanche Kostov

THE FOLK DANCE TRADITION OF THE MACEDONIAN DIASPORA IN SERBIA (FOLLOWING THE RESEARCHES OF ETHNOCHOREOLOGIST MIHAILO DIMOSKI IN PANCHEVO, KACHAREVO, GLOGONJ AND JABUKA)

233 **Zorica Nikolovska**

DER ÜBERSETZUNGSPROZESS ALS MACHTÄQUILIBRIUM ZWISCHEN VERSCHIEDENEN KULTUREN

Zorica Nikolovska

THE TRANSLATION PROCESS AS A POWER EQUILIBRIUM BETWEEN DIFFERENT CULTURES

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

245 Mohamed El-Halfaoui

LANGUES ET CULTURES DANS LE SYSTEME EDUCATIF MAROCAIN
(ANALYSE DES REPRESENTATIONS)

Mohamed El-Halfaoui

LANGUAGES AND CULTURES IN THE MOROCCAN EDUCATIONAL
SYSTEM (ANALYSIS OF REPRESENTATIONS)

259 Abderrahim Turchli

VERS UNE PROMOTION DE L'ENSEIGNEMENT – APPRENTISSAGE DE
L'INTERCULTUREL A TRAVERS LA LECTURE DE L'ŒUVRE LITTERAIRE
SUBSAHARIENNE

Abderrahim Turchli

TOWARDS THE PROMOTION OF INTERCULTURAL TEACHING-
LEARNING THROUGH READING FRANCOPHONE LITERARY WORK

269 Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска

СТРАТЕГИИТЕ ЗА ЧИТАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Adrijana Hadji-Nikolova, Nina Daskalovska

READING STRATEGIES IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION

281 Ümit Süleymani

MAKEDONYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ PSİKOLOJİK
ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ümit Süleymani

A STUDY ON THE PSYCHOLOGICAL PROPERTIES OF TURKISH
TEACHER CANDIDATES IN MACEDONIA

293 Милена Гаврилова, Нина Даскаловска

ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИКИ МЕЃУ УЧЕНИЦИТЕ И РАЗЛИЧНИ
СТИЛОВИ НА УЧЕЊЕ

Milena Gavrilova, Nina Daskalovska

INDIVIDUAL LEARNER DIFFERENCES AND DIFFERENT LEARNING
STYLES

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 307** **Људмил Спасов, Димитар Пандев**
„СТАНДАРДЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК“ ОД АВТОРКАТА ВИОЛЕТА
ЈАНУШЕВА

Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev
STANDARDEN MAKEDONSKI JAZIK [STANDARD MACEDONIAN
LANGUAGE] BY VIOLETA JANUSHEVA

- 313** **Ранко Младеноски**
БЕЛЕТРИЗИРАЊЕ НА ТЕОРИЈАТА И ТЕОРЕТИЗИРАЊЕ НА
БЕЛЕТРИСТИКАТА

Ranko Mladenoski
BELLETRIZING OF THE THEORY AND THEORIZING OF THE
BELLETRISTICS

- 331** **Марија Гркова**
ПРАГМАТИЧКАТА КОМПЕТЕНЦИЈА ВИДЕНА НИЗ ОЧИТЕ НА
НАСТАВНИЦИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Marija Grkova
PRAGMATIC COMPETENCE THROUGH THE EYES OF A FOREIGN
LANGUAGE TEACHERS

ДОДАТОК / APPENDIX

- 339** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувана читателке, ценет читателу,

Пред вас го имате петтиот број на меѓународното научно списание *Палимпсест* со кој тоа влегува во третата година од своето постоење. Бавните, но сигурни исчекори кои ние како уредници ги остваруваме со секој нов број на списанието само ни ја потврдуваат увереноста дека сме биле на вистинскиот пат кога ги поставувавме неговите темели. Имено, водени од идејата на нашиот патрон Гоце Делчев дека „светот единствено е поле за културен натпревар меѓу народите“ сметавме дека токму страниците на нашето списание, преку размената на идеи и сознанија, ќе создадат нов простор за културен и научен натпревар. Во тој дух и се определивме трудовите да се објавуваат на повеќе јазици (англиски, француски, германски, италијански, турски и руски јазик), секако негувајќи го, пред сè, мајчиниот македонски јазик. Во тој дух беше и определбата да се објавуваат трудови не само на домашни туку и на странски автори чиј интерес за списанието расте со секој нареден број.

Во петтиот број на списанието во петте рубрики (*Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази*) се распределени вкупно 25 труда. Дел од нив се напишани од страна на автори од Македонија: Виолета Јанушева, Игор Станојоски, Марија Леонтиќ, Марија Ѓорѓиева Димова, Славчо Ковилоски, Даниела Андоновска-Трајковска, Ивона Мургоска, Мариче Чолакова, Лучана Гвидо-Шремпф, Слободан Милошески, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Стојанче Костов, Зорица Николовска, Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска, Милена Гаврилова, Умит Сулејмани, Људмил Спасов, Димитар Пандев, Ранко Младеноски и Марија Ѓркова. Покрај нив, во рубриката *Книжевност* свој придонес дадоа и Чахинда Езат (Chahinda Ezzat) од Египет, како и Нурдан Јешилјурт (Nurdan Yeşilyurt), Сат' Кумарташл'оглу (Satı Kumartaşlıoğlu), Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Şerife Seher Erol Çalışkan), Тугба Теке (Tuğba Teke), Џан Шен (Can Şen) и Алп Ерен Демиркаја (Alp Eren Demirkaya) од Турција. Помеѓу преостанатите, рубриката *Методика на наставата* ја збогатија и Мохамед Ел-Халфаи (Mohamed El-Halfaoui) и Абдерахим Турчли (Abderrahim Turchli) од Мароко.

Искажувајќи искрена и длабока благодарност кон сите автори кои дадоа свој придонес за збогатувањето на овој број, воедно ја изразувам и својата цврста убеденост дека културниот и научен натпревар на страниците на *Палимпсест* нема да застане и дека во него ќе продолжат да објавуваат трудови, на големо задоволство на Уредувачкиот одбор и на Редакцискиот совет, наши колешки и колеги од сите континенти.

Светлана Јакимовска, уредник на Палимпсест

FOREWORD

Dear reader,

This is the fifth issue of the international scientific journal *Palimpsest* which enters the third year of its existence. The slow but sure steps forward that we as editors accomplish with each new issue of the journal confirm our conviction that we were on the right track when we laid down its foundations. Namely, led by the idea of our patron Goce Delchev that “the world is only a field for cultural competition among nations”, we believed that the pages of our journal, through the exchange of ideas and knowledge, would create a new space for cultural and scientific competition. In that spirit we decided to publish articles in many languages (English, French, German, Italian, Turkish and Russian), certainly nurturing, above all, our native Macedonian language. In that spirit was the decision to publish articles not only from Macedonian but from foreign authors as well whose interest in the journal grows with every new issue.

In the fifth issue of the journal a total of 25 papers are placed in the five sections (*Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews*). Some of them are written by authors from Macedonia: Violeta Janusheva, Igor Stanojoski, Marija Leontik, Maria Gjorgjieva Dimova, Slavcho Kiviloski, Daniela Andonovska-Trajkovska, Ivona Murgoska, Mariche Cholakova, Lucana Guido-Schrempf, Slobodan Miloseski, Petar Namichev, Ekaterina Namicheva, Stojanche Kostov, Zorica Nikolovska, Adrijana Hadzi-Nikolova, Nina Daskalovska, Milena Gavrilova, Umit Sulejmani, Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev, Ranko Mladenovski and Marija Grkova. In addition to them, among the contributors to the “*Literature*” section were Chahinda Ezzat from Egypt, as well as Nurdan Yeşilyurt, Satı Kumartaşlıoğlu, Sherife Seher Erol Calışkan, Tugba Teke, Can Şen and Alp Eren Demirkaya from Turkey. The “*Teaching Methodology*” section was also enriched by Mohamed El-Halfaoui and Abderrahim Turchli from Morocco.

Expressing sincere and deep gratitude to all authors contributing to the enrichment of this issue, I also express my firm conviction that the cultural and scientific competition on the pages of *Palimpsest* will not stop, and to the great pleasure of the Editorial Board and the Editorial Council, our colleagues from all continents will continue to publish their articles in the journal.

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

**ОРСКАТА ТРАДИЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКАТА ДИЈАСПОРА
ВО СРБИЈА**
(по примери од истражувањата на етнокореологот Михаило
Димоски во Глогоњ и во Јабука)

Стојанче Костов

Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Република Македонија
stole_kostov88@yahoo.com

Апстракт: Македонското малцинство во Србија отсекогаш привлекувало големо внимание кај македонските истражувачи, особено во периодот на седумдесеттите и осумдесеттите години на XX век. Интересот, освен на историски, културолошки, филолошки, етнолошки план, бил присутен и во поглед на орската традиција. Во овој текст ќе стане збор за пренесувањето, негувањето и одржувањето на орската традиција, како и сите аспекти кои таа ги сочинува, кај Македонците во Глогоњ и во Јабука, по примери од истражувањата на етнокореологот Михаило Димоски. Димоски се занимавал со проучување на македонското малцинство во 1973 година при што реализирал обемно етнокореолошко истражување и собрал обемен материјал. Неговите записи, кои се наоѓаат во архивот на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, досега не се публикувани во целост така што текстот ќе биде обид да се изнесат неговите сознанија во врска со орската традиција кај македонската дијаспора во Србија во споменатиот период.

Клучни зборови: *народни ора, македонски иселеници, етнокореолошки истражувања, архивски материјали.*

Етнологот Анета Светиева во врска со постојаните миграции воопшто на Балканскиот Полуостров вели:

„Балканот е простор низ кој во разни насоки интензивно се движат луѓе во маса, групи и поединечно, во воени услови, во време на економски кризи, но и во релативно мирни периоди. Движењето и преместувањето на луѓето може да биде извор на податоци во разни сфери на народната култура“. (Светиева, 2000, стр. 25).

Од многубројните сфери на народната култура, орската традиција претставува важен сегмент од духовната култура на еден народ, во случајов, орската традиција кај македонското население во Јабука и во Глогоњ во минатото. При големите миграции на луѓето од еден крај во друг, се случуваат разни девијации во полето на материјалната и нематеријалната култура. Во допирот со новата култура, доселениците

внесуваат нови елементи во својата култура и во начинот на живеење, а обичаите и навиките, стекнати и наследени од своите предци, таложени со векови, не ги отфрлаат лесно. (Димовски, 1978, стр. 264). И покрај фактот што биле принудени да ги напуштат своите родни краеве, тие никогаш не ја заборавиле сопствената традиција, обичаите, народните ора. За тоа сведочат и архивските записи на етнокореологот Димоски за кои ќе стане збор подолу во текстот. Најнапред, кратко ќе се осврнеме на доселувањето на македонското население во Србија.

Македонските колонисти во Србија

Како што е познато, една година по завршувањето на Втората светска војна, во 1946 година, првите македонски колонисти се населуваат во Србија, поточно во Војводина, во Јужен Банат, при што ги населиле напуштените имоти на Германците.¹ До ова дошло по новата политичка интенција на овие простори за спроведување на аграрната реформа преку планска колонизација во многу краеве на Југославија, а најмногу на територијата на Автономна Војводина.² (Sokolovska, 2006, стр. 226). Законот за аграрна реформа и колонизација, Народното собрание на Југославија го донело на 23.08. 1946 година, а со него биле регулирани сојузните и внатрешните колонизации на населението, што значи движење на населението од една република во друга, како и движење на населението во иста република. (Lekić, 1997, стр. 12). Колонистите најчесто биле од неколку региони, особено од пасивните краишта на Македонија, поточно од североисточниот и југозападниот дел. За ваквото планско доселување ќе искористиме еден цитат од „Утрински весник“ (16.10. 2006), „Македонските колонисти во Војводина – луѓе со две татковини“ во кој се вели:

„Планското населување е вршено по завршувањето на воената управа, најголем дел од септември 1946 до август 1947 година. Мал број од куќните заедници се доселувал во 1948, па во 1953 и 1955 година. Според тогаш утврдената квота требало да се преселат 2.000 семејства од Македонија со околу 12.000 лица, но се доселиле повеќе. Нема точни податоци колку луѓе од Македонија се доселиле во Војводина. Според еден податок, дојденците биле од дури 209 населени места во Македонија. Петстотини семејства стигнале во селото Јабука. Во селата

---

¹ Три села од панчевскиот округ – Јабука, Глогоњ и Качарево – се испразнети со заминувањето на припадниците на германското малцинство. Јабука е скоро населена со македонски колонисти, додека во Глогоњ останале Романците староседелци кои сочинуваат четвртина од популацијата. Во тоа село на Тамиш, колонизирани се претежно Македонци и селани од соседниот крај од врањското подрачје, додека во Качарево се населени селани од разни српски краеве покрај македонското мнозинство. Во подрачјето на Вршац, Македонците се секаде во малцинство, колонизирани во седум села блиску до романската граница – Пландиште, Гудурица, Велика Средишта, Велика Греда, Хајдучици, Стар Лец и Дужина. (Петровиќ, 2000, стр. 35).

² За македонските колонисти во Војводина види повеќе во: Петровиќ, 2000.

околу Вршац, како што се Гудурица, Велико Средиште и Пландиште, пристигнале 140 семејства со дури 1.085 Македонци. Вкупно се говори за бројка од околу 2.000 семејства и над 11.000 членови на тие семејства од Крива Паланка, Македонски Брод, Куманово, Струга, Велес, Кавадарци...“.

Понатаму, ќе споменеме уште неколку значајни податоци во врска со оваа голема миграција на македонското население. Според непосредни податоци, во седум села од вршкото подрачје до 1956 година се колонизирани 353 семејства со 2.100 лица. Истовремено во панчевското подрачје се населени повеќе такви семејни заедници со неколку илјади македонски колонисти. Меѓутоа, документите кои содржат податоци за колонизираните жители од Македонија не даваат целосна слика на демографското движење. Речиси четвртина од луѓето од првиот бран колонисти се вратиле во Македонија. Од друга страна, многубројни се поединечните доселувања, често по фамилијарна врска, во селата од Јужен Банат каде што инаку има плодна земја која долго време била евтина. Тој значаен процес на поединечно доселување ќе трае до осумдесеттата година од XX век. Со текот на времето Македонците се преселуваат во градските населби, со што се отежнува можноста да се следи појавата на движењето на македонските колонисти.³ Мешањето со припадниците од другите етнонационални групи, во првите години било минимално поради значајните социолошки разлики, но во подоцнежниот период почнуваат да се асимилираат, да ги менуваат своите презимиња, да го менуваат јазикот и генерално да го менуваат комплетниот начин на живот. (Trifunovski, 1958, стр. 20-23).

Истражувачката експедиција на Димоски и Ѓорѓиев

Истражувачката експедиција, која била испратена од Институтот за фолклор, имала за цел да ја истражи орската, вокалната и инструменталната традиција на Македонците во селата Глогоњ и Јабука. Освен етнокорееологот Михаило Димоски, дел од експедицијата бил и етномузикологот Ѓорѓи Ѓорѓиев. Двајцата престојувале во двете села во периодот од 8 до 12 април 1973 година при што интервјуирале вкупно 22 соговорници, од кои деветнаесет од селото Јабука, а само тројца од селото Глогоњ. Теренскиот материјалот е снимен на магнетофонски ленти, а текстот е транскрибиран на 76 страници.

Двете села, Јабука и Глогоњ, се наоѓаат на околу 30 километри северно од градот Панчево,⁴ а составот на месното население во Јабука било 85 % Македонци, додека пак во Глогоњ живеело 65 % македонско население. Преостанатите биле Романци, а помалку Срби и Хрвати. За

---

³ Колонизациските процеси не ја менувале само демографската структура, туку тие влијаеле и на подлабоки културолошки нивоа. Тие процеси довеле до културолошки мешања во кои поединци не успеале да се снајдат и да се прилагодат на новиот контекст, поради што често се враќале од краевите од каде што дошле. (Rašić, 2017, стр. 191).

⁴ За планското доселување на Македонците во околината на Панчево види повеќе во: Trifunovski, 1958.

поголемиот дел од населението како основна дејност е земјоделството, но исто така значителен бил и бројот на луѓе кои работеле во Панчево и во Белград. (Ѓорѓиев, 1978, стр. 257). Најмногу доселеници во овие две села, како што истакнува Димоски, имало од Порече и од Кривопаланечко, а помалку од Велешкиот, Струшкиот, Охридскиот, Кичевскиот, Крушевскиот, Ресенскиот, Битолскиот и Прилепскиот регион. (Димоски, 1978, стр. 264). Или севкупно гледано, доселеници имало од околу 40 општини од Македонија, особено од помалку развиените краишта.

Во врска со приликите за играње во селата Јабука и Глогоњ, дознаваме дека најмногу се играло на масовните веселби, свадбите, крштивките и родендените. Покрај овие прилики, како што истакнува Ѓорѓиев, исто така се играло и на државните празници, за Јабука – Илинден, а пак за Глогоњ – Четврти октомври. (Ѓорѓиев, 1978, стр. 259). Овие податоци на приликите за играње се однесуваат токму на периодот кога двајцата истражувале, почетокот на седумдесеттите години на минатиот век. Тогаш тоа било актуелната состојба на теренот. Што се однесува, пак, до соборите на поголемите верски празници како Божиќ, Велигден, Ѓурѓовден, како и државните празници 1 Мај, 26 Ноември, тие сосема исчезнуваат. Ист е случајот и со веселбите кои се одржувале во саботите и во неделите попладне. (Димоски, 1978, стр. 264). Ваквата состојба се случувала и во двете села, а за тоа сведочи и исказот на Јане Павлоски⁵ кој вели дека во првите години се собирале во сабота, во недела, кај паркот, на сред село, кај месниот одбор, кај школото. Соборите ги правеле за време на Велигден и Божиќ до 1950 година, а од тогаш многу поретко. Воспоставувањето на културните домови во тој период била една од многуте причини за замирањето на соборите, а тоа го дознаваме и од исказот на Ѓорѓе Младеновиќ, роден во село Дурачка Река, Кривопаланечко во 1890 година, доселен во Глогоњ во 1946 година кој вели: „На сред село беше едно 2-3 години. После сè се смени, кад овие домови настанае, игранки, друго, треќо“. Како прилика на која најмногу се играло Димоски ги истакнува свадбите, независно дали се тие со сите обреди и обичаи или, пак, „по ново“. Тие претставувале единствена форма за масовно оживување и сочувување на народните ора, особено оние донесени од родниот крај. (Димоски, 1978, стр. 264). Еден повозрасен жител на Јабука, Васил Петроски⁶ за прекилот на соборите и свадбите со сите обичаи како што ги правеле во Македонија, го посочува следново: „Свадбите ги праевме исто. До некои 3-4 години. После овој бил

---

⁵ Јане Павлоски, роден во село Горно Дивјаци, Крушево, во 1910 година, доселен во Јабука во 1946 година, Архив на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје (натаму АИФ) – Збирка орска и вокална традиција, Глогоњ и Јабука, Панчево/СП Војводина (8-12.4. 1973).

⁶ Васил Петроски, роден во село Долно Дупени, Преспанско, во 1912 година, доселен во Јабука во 1946 година, АИФ – Исто.

комунист, оној бил комунист. Оној бил во Партијата“.⁷ При овој исказ се гледа дека политичката ситуација имала големо влијание врз орската традиција како и на обредите и обичаите во тој период кај македонското население.

Поради големата разноликост на населението во двете села многу нормално и природно било на почетокот да се издвојуваат едни од други во однос на ората. Иако речиси сите биле Македонци, сепак припаѓале на различни етнички групи, како на пример Брсјаци и Шопи. Значајно е да се напомене дека некои од доселениците Брсјаци јасно кажуваат дека се Македонци, но истовремено гордо кажуваат дека се и Брсјаци, додека пак кај Шопите тоа воопшто не било случај. Шопот се идентификува како Македонец, но се идентификува и според локалните административни центри во неговиот роден крај, на пример: кривопаланчанец, кратовчанец, Пијанчанец, беровчанец итн. (Светиева, 1992, стр. 9-18). Во почетокот на соборите диференцијацијата била многу поизразена, така што секоја етничка група играла засебно на соборите. Таков пример посочува и Стојан Трајчески:⁸ „Ние од Кичевско и Малесија игравме заедно со охридани на едно место – оро, битолчаните и прилепчаните, таму, а на другото, паланчаните. Обично имаше две ора. Си имаме и наши луѓе свирачи, кларинет наш, а паланчани они си играа со тапани големи“. Еден доселеник од Порече, Евгение Стојановски,⁹ многу прецизно ги опишал соборите во село Јабука: „Кога дојдовме ние овде, Јабука беше многу шарена, мислам по народната ношња, секое место своја ношња, од секаде различно... ората се слични. Ние од поречко немавме музика своја, а палачани имаа своја музика“. Понатаму во подоцнежните години, постепено ората почнале да ги играат заедно, односно да се мешаат едни со други и се формирало заедничко оро. Тоа го потврдува и Илија Јовановски:¹⁰ „Поречани, охридани, паланчани заедно сме играле. И тие и ние македонски...“. Кога веќе почнувале да се мешаат во едно заедничко оро, без разлика на која етничка група припаѓаат, оние кои биле повешти играоци застанувале напред на оротото, а другите се ориентирале по нив или пак ќе застанел напред оној кој имал да ја плати музиката. Исказот на Стојан Трајчески¹¹ го потврдува ова: „Ако платиш ќе играш, ако не платиш нема да играш“.

---

⁷ Овде се мисли на Сојузот на комунистите на Југославија (Savez komunista Jugoslavije – SKJ).

⁸ Стојан Трајчески, роден во село Локов, Струшко, во 1922 година, доселен во Јабука во 1946 година, АИФ - Збирка орска и вокална традиција, Глогоњ и Јабука, Панчево/СП Војводина (8-12.4. 1973).

⁹ Евгение Стојановски, роден во село Ковач, Македонски Брод, во 1926 година, доселен во Јабука во 1946 година, Јабука, АИФ - Исто.

¹⁰ Илија Јовановски, роден во Толино село, Порече, во 1900 година, доселен во Јабука во 1946 година, АИФ - Збирка орска и вокална традиција, Глогоњ и Јабука, Панчево/СП Војводина (8-12.4. 1973).

¹¹ Стојан Трајчески, роден во село Локов, Струшко, во 1922 година, доселен во Јабука во 1946 година, АИФ - Исто.

Мешањето во оро, освен помеѓу македонските етнички групи, се случувало и помеѓу преостанатите народности кои живееле во двете села. Иако помалубројни, сепак биле дел од свадбите. Димоски истакнува дека на орот на свадбите секој може да поигра без разлика на неговата социјална положба, народност и вероисповед. На свадбите во тој период играле и богати и сирмашни како и Срби, Хрвати, Романци и Роми. (Димоски, 1978, стр. 265). Што се однесува до влијанието на традициите од споменатите националности, во овие две села не е забележано, бидејќи Македонците се значително побројно население што зборува на својот мајчин јазик. (Ѓорѓиев, 1978, стр. 260).

Репертоарот на ората кои се изведувале на соборите бил прилично богат и разновиден и доста обемен. Различноста во репертоарот се должи во различноста на етничките групи, па така секоја етничка група играла свои специфични ора од поднебјето од каде потекнувала. Во понатамошниот дел од текстот ќе ги наведеме ората кои се играле на соборите во Јабука и Глогоњ, според местото или областа¹² од каде доѓа етничката група:

- **Крушево** – *Тешка, Кумитско, Цапарското, Касапското, Пајдушката, Елено моме;*
- **Малесија** – *Радикалката, Српското, Прави ора, Пајдушката, Шушу Миле, Беранче, Чамче, Сучи мустаќи, Кумитското;*
- **Струшко** – *Пајдушката, Тешкото, Чачак, Ужичко, Кукуњеште;*
- **Кривопаланечко** – *Чачак, Жиқицу, Црнотравку, Преступку, Ситно оро, Кукушесте, Рамно коло, Хајдучко, Жиќино, Елено моме;*
- **Македонски Брод** – *Старското, Дошло писмо из Босне, Куќунеште, Шано моме, Елено моме, Пајдушко, Бајрамче (Беранче);*
- **Охридско** – *Куќунешка, Пајдушка, Чачак, Жиќино, Четворка, Србијанка.*

Доколку се набљудуваат етнокоролошките карактеристики на ората, како и ареалот од каде што потекнуваат, може да се увиди дека голем дел од ората припаѓаат на две игроорни подрачја на Македонија. Тоа се југозападното и источното подрачје. Па така, ората како *Тешка, Кумитско, Цапарското, Беранче, Чамче, Старското, Бајрамче (Беранче), Пајдушка, Шарено оро, Елено моме* и *Четворка* припаѓаат на југозападното игроорно подрачје. Додека, пак, преостанатите ора, како *Чачак, Жиќица, Црнотравку, Ситно оро*, се ора кои припаѓаат на источното игроорно подрачје на Македонија. Значајно е да се напомене дека исто така се играле и српски ора како, на пример, *У шест, Жиќино коло, Маѓарац, Чачак, Куќунешт, Радикалка, Банатско коло* и *Шано моме*. Димоски наведува дека овие ора биле повеќе прифатени од младата популација, додека постарата популација преферирала да ги игра ората

¹² Називите на местата и областите се наведени онака како што ги запишале истражувачите Димоски и Ѓорѓиев, при што најчесто се земаат предвид поголемите градски центри на одредена област, како на пример: Охридско, Струшко, Кривопаланечко итн.

од нивниот роден крај. (Димоски, 1978, стр. 264). Во поглед, пак, на кореографската содржина на ората, како најпопуларни ора со едноставна кореографска содржина се ората *Правото*, *Старското*, *Шареното оро*, *Невестинското*, *Чамчето* и *Пајдушката*. Овие ора, исто така, биле општоприфатени од младите затоа што биле лесни за играње. Ората, пак, кои имаат посложена кореографска содржина се *Комитското*, *Цапарското*, *Касапско*, *Беранче*. Овие ора се играле многу поретко за разлика од другите поради нивната сложена структура на игроорниот образец, а најчесто биле изведувани од постарите. Интересен е фактот што поголемиот број на српски ора¹³ кои се изведувале на соборите во Јабука и Глогоњ, луѓето не ги научиле од локалното население, туку нив ги донеле од своите краишта каде што ги играле на соборите. Ова се потврдува преку исказот на гајдаџијата Јане Павлоски,¹⁴ кој по прашањето на Димоски дали ги свирел српските ора во село Дивјаци, тој му одговорил: „Сум ги свирел. Цандари имаше српски и морав да им свирам српски“.

Неминовно е покрај толку богат и разновиден репертоар на ора кои се изведувале во двете села да има разлики во стилот на играњето. Стилските карактеристики битно се разликувале, а за тоа сведочат и исказите на информаторите: „Према свирката се играат ората, се разликуваат, во играњето се разликуваа, велешките друга разлика, ние кичевчаните друга“.¹⁵ Самите луѓе ја препознаваат разликата во начинот на играњето, како и тоа кои биле највешти и најдобри игроорци. Па така, паланчаните биле најрасположени за играње, додека пак ресенчани биле најдобри: „Паланчаните имаат другши корак, ние имаме друкшие. Тие на едно место тупаат. Али боље играње од ресенчани немаше, ресенчани имаат мелос и мекам во играњето“.¹⁶ Стилот на играњето го објаснува и Димоски кој посочува дека порано мажите играле на цело стапало, темпото било побавно и имало голема употреба на најразлични игроорни фигури како вртење, клекнување, паѓање на колена, впрочем таков бил стилот што тие го донеле од својот роден крај. Додека, пак, во периодот кога тој и Ѓорѓиев истражувале, ората се играат сувопарно, на

---

¹³ Во периодот на Првата балканска војна, поточно во 1912 година, во југозападниот регион на Македонија била распоредена голема српска војска која на 4 ноември го зазела градот Кичево од Османлиите и овде се задржува подолг период. (Ковилоски, 2012, стр. 69). Војниците носејќи ја со себе духовната култура, во моментите на веселби и игранки, изведувале дел од орските игри од краиштата од кои потекнувале. Па така, во овој поширок ареал, српските војници извршиле влијание врз локалното население кое прифатило дел од нивните ора. (Костов, 2017, стр. 214).

¹⁴ Јане Павлоски, роден во село Горно Дивјаци, Крушево, во 1910 година, доселен во Јабука во 1946 година, АИФ – Збирка орска и вокална традиција, Глогоњ и Јабука, Панчево/СП Војводина (8-12.4. 1973).

¹⁵ Димо Симоновски, роден во село Збазди, Струшко, Малесија, во 1897 година, доселен во Јабука во 1946 година, АИФ – Исто.

¹⁶ Стојан Трајчески, роден во село Локов, Струшко, во 1922 година, Јабука доселен во Јабука во 1946 година, АИФ – Исто.

полустапало, без многу фигури, темпото е побрзо и нозете повеќе се преплетуваат, така што игроорците тежат кон повеќе ефекти со брзи движења на нозете и со темпо несвојствено за македонското оро. (Димоски, 1978, стр. 265).

Во орската традиција кај Македонците во двете села, особено место заземаат и ороводните песни. Недостатокот на инструменти често ги принудувал луѓето да ги применуваат ороводните песни. Како најзастапени се *Не задевај се мори Недо, Борјано Борјанке, Прстен ми падна Нешо, Што имала к'смет Стамена, Шано моме* и многу други. (Димоски, 1978, стр. 264). Застапеноста на ороводните песни на соборите се однесува повеќе на првите три-четири години од доселувањето, додека во подоцнежниот период тие постепено се редуцираат, односно интересот за нивното изведување се намалува. За ороводните песни ќе искористиме еден исказ од Велика Јовановска¹⁷ која за една ороводна песна вели: „Алтано Кадано, оваа песна се пее со играње. Орото го играат повеќе жени, а напред обично е свекрвата. Орото нема посебно име“.

Кога станува збор за инструменталната придружба на ората, може со сигурност да се потврди дека доминантен инструмент во првите години била гајдата. Според записите на Димоски и Ѓорѓиев, во периодот на седумдесеттите години на минатиот век имало двајца гајдаци во село Јабука и еден во село Глогоњ. Гајдаците кои свиреле активно, свиреле на свадбите, но само кај оние кои сакале да прават свадба „по старински“. (Димоски, 1978, 265). Исто така, свиреле и на родендени и на крштивки, но повеќе ги придружувале песните отколку ората. Димоски истакнува дека фабричките инструменти како хармониката и кларинетот, во тој период, сериозно ја загрозуваат доминацијата на гајдата. (Димоски, 1978, стр. 265).

Постепеното исчезнување на соборите на сред село, како и сè пореткото практикување на орската традиција, придонело да исчезне и општествената улога на орото во двете села. Луѓето веќе немале таква можност повеќе да се социјализираат, да разменуваат мислења за секојдневниот живот ниту, пак, да ги подучуваат младите да ги играат народните ора, со што на некој начин би ја одржувале орската традиција во живот. Димоски посочува дека со ваквиот однос постарите стануваат себични, мислејќи само на својот сопствен интерес. (Димоски, 1978, стр. 265). Оваа состојба ја потврдува исказот на Левко Герасимовски¹⁸ од Сливово, Струшко, кој вели: „Во Сливово на снег и на мраз игравне и пеевне. Оно мрзни, а три четири ора на сред село се вијат. Овде, да ти

---

¹⁷ Велика Јовановска, родена во село Огут, Кривопаланечко, во 1903 година, доселена во Јабука во 1946 година, АИФ – Исто.

¹⁸ Левко Герасимовски, роден во село Сливово, Охридско, во 1915 година, доселен во Глогоњ во 1946 година, АИФ – Збирка орска и вокална традиција, Глогоњ и Јабука, Панчево/СП Војводина (8-12.4. 1973).

кажа, имаме све: јадење, пиене, телевизор, радио, фрижидер, ала старото, тамошното го немаме. Сега станавме како Швабите. Како егоисти, како себичњаци. Кој што појќе да работи, кој што појќе да има“. Во овој контекст ќе го споменеме и размислувањето на Ѓорѓи Ѓорѓиев кој посочува дека високиот подем на културата и техниката во тој период во Југославија негативно се одразува на одржувањето и развојот на народната музика како и на орската традиција. На пример, младите од Јабука и од Глогоњ наместо именден го славеле денот на раѓањето, на кој најчесто се слушале звуците на електричните гитари и другите инструментални состави што биле застапени во популарната или во забавната музика. (Ѓорѓиев, 1978, стр. 260).

Заклучок

Може уште многу да се зборува за орската традиција кај Македонците во Јабука и во Глогоњ, кога се во прашање истражувањата на етнокореологот Димоски и неговиот колега Ѓорѓиев. Но, во овој текст се обидовме да ги посочиме само најважните аспекти на орската традиција, како пренесувањето на орската традиција, начинот на изведба, нејзината одржливост, модифицирањето, нејзината примена и постепено исчезнување. Сите овие аспекти ги претставивме преку искази на неколку информатори, жители на двете села, како и преку неколку ставови и размислувања на двајцата истражувачи.

Како еден генерален заклучок на крајот, можеме да кажеме дека орската традиција играла значајна улога во секојдневниот живот на луѓето доселени во селата Јабука и Глогоњ. И покрај принудната миграција од родните места од Македонија во, за нив, непознати краишта во Србија, луѓето успеале да пренесат и да одржуваат дел од традиционалната култура. Исто така, успеале да применуваат и голем дел од народните ора кои најмногу биле врежани во нивната меморија, барем во одреден временски период. Сепак, подоцна современиот начин на живеење, развојот на технологијата, експанзијата на популарната музика, како и општествениот и политичкиот живот, најмногу влијаеле врз понатамошната примена и одржливоста на народните ора во двете села.

Библиографија

1. Димоски, М. (1978). Состојбата на орската традиција на Македонците доселеници во селата Јабука и Глогоњ – САП Војводина, *Рад XX конгреса СУФЈ у Новом Саду 1973. године*, Београд, стр. 263-267: Савез удружења фолклориста Југославије.
2. Ѓорѓиев, Ѓ. (1978). Песните на Македонците од селата Јабука и Глогоњ во САП Војводина, *Рад XX конгреса СУФЈ у Новом Саду 1973. године*, Београд, стр. 257-261: Савез удружења фолклориста Југославије.
3. Ковилоски, С. (2012). *Македонија и балканските војни*. Скопје: Современост и Урбан институт.

4. Костов, С. (2017). Компаративна анализа на орото Дуње ранке во Србија и во Македонија, *Традиција и современост во Македонија и Србија, Зборник на трудови*, Скопје, стр. 212-216: Институт за фолклор „Марко Цепенков“.
5. Лекић, Б. (1997). Аграрна реформа и колонизација у Југославији 1945-1948. Београд: Архив Србије.
6. „Македонските колонисти во Војводина – луѓе со две татковини“, Утрински весник 16.10.2006.
7. Петровиќ, Д. (2000). *Традиционален живот и надвор од татковината*. Македонско сонце, бр. 334, Скопје, стр. 35.
8. Светиева, А. (1992). Современата состојба на Шопската етничка заедница во Кратово и Кривопаланечко. *Зборник на Музејот на Македонија, Етнологија*, н.с., бр. 1, Скопје, стр. 9-18: Музеј на Македонија.
9. Светиева, А. (2000). Миграции – прашања на идентитетот, *Етнолог*, бр. 9, год. VI, Скопје, стр. 25-33: Здружение на етнологи на Македонија.

*

- Rašić, M. (2017). Nematerijalno kulturno nasleđe Makedonaca u Kačarevu između folklorne i folklorizma, *Традиција и современост во Македонија и Србија, Зборник на трудови*, Скопје, стр. 191-199: Институт за фолклор „Марко Цепенков“.
- Sokolovska, V. (2006). Etnički identitet Makedonaca u Vojvodini. U Milan Tripković (ur.) *Zbornik Multikulturalna Vojvodina u evropskim integracijama*, Novi Sad: Filozofski fakultet, Odeljenje za sociologiju.
- Trifunovski, J. (1958) *O posleratnim naseljavanju stanovništva iz NR Makedonije u tri banatska naselje – Jabuka, Kačarevo I Glogonj*. Novi Sad: Matica srpska.

Stojanche Kostov

Institute of folklore Marko Cepenkov, Republic of Macedonia

**The Folk Dance Tradition of the Macedonian Diaspora in Serbia
(following the researches of ethnochoreologist Mihailo Dimoski in Panchevo,
Kacharevo, Glogonj and Jabuka)**

Abstract: The Macedonian minority in Serbia has always attracted much attention from Macedonian researchers, especially during the 70's and 80's of the 20th century. Interest, except in historical and cultural terms, was also present in terms of the folk dance tradition. This text will deal with the transfer, nurturing and maintenance of the dance tradition, among the Macedonians in Panchevo, Kacharevo, Glogonj and Jabuka, according to examples from the research of the ethnochoreologist Mihailo Dimoski. He dealt with the Macedonian minority in 1973, during which he carried out an extensive ethnochoreological research and collected extensive material. His records, which are in the archive of the Institute of Folklore "Marco Cepenkov" - Skopje, have not been published so far. Thus, the text will be an attempt to present his findings regarding the dance tradition of the Macedonians in the mentioned period.

Keywords: *folk dances, Macedonian minority, ethnochoreological research, archive materials.*

ГОД. III
БР. 5

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. III
NO 5

